

ARTIKELEN

De tweede uitspraak van het Constitutioneel Hof Sint Maarten

Over de toetsing van formele gebreken

Mr. E.M. Linthorst, Mr. S. Philipsen & Mr. dr. J.C. de Wit*

1. Inleiding

Bij de constitutionele hervorming van het Koninkrijk der Nederlanden op 10 oktober 2010 is in Sint Maarten een Constitutioneel Hof (hierna: Hof) in het leven geroepen. Het Hof neemt binnen het Koninkrijk een unieke positie in.¹ Nog altijd is het Hof de enige rechter die uitsluitend is belast met constitutionele toetsing.² Het tweede lid van artikel 127 Staatsregeling van Sint Maarten (hierna: Staatsregeling) kent aan het Hof de bevoegdheid toe om bekrachtigde, maar nog niet in werking getreden, wettelijke regelingen op verenigbaarheid met de Staatsregeling te beoordelen. Deze toetsingsbevoegdheid wordt in de Staatsregeling en de daarop gebaseerde Landsverordening Constitutioneel Hof op verschillende wijzen afgebakend. Zo kan alleen de Ombudsman een zaak bij het Hof aanhangig maken en blijft toetsing achterwege indien de bepaling uit de Staatsregeling zich niet voor toetsing leent.

De verschillende grenzen die de Staatsregeling en de Landsverordening Constitutioneel Hof aan de toetsingsbevoegdheid van het Hof stellen, rechtvaardigden de verwachting dat het Hof niet met zeer grote regelmaat uitspraak zou doen.³ Na de eerste einduitspraak in 2013 heeft het dan ook tot de zomer van 2016 geduurd voordat het Hof – zo'n zes jaar nadat het was ingesteld – zijn tweede (eind)uitspraak heeft gedaan. In de tweede uitspraak behandelt het Hof klachten van de Ombudsman over de Landsverordening Integriteitskamer (hierna ook: Lvi).

* Mr. E.M. Linthorst is werkzaam als promovenda bij de sectie Recht & Gezondheidszorg van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Mr. S. Philipsen is werkzaam als wetenschappelijk docent bij de sectie Staats- en bestuursrecht van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Mr. dr. J.C. de Wit is als universitair hoofddocent Bestuursrecht werkzaam bij de Erasmus Universiteit Rotterdam en is gastdocent aan de University of Curaçao.

1 Constitutionele toetsing komt als zodanig binnen het Koninkrijk al veel langer voor, vgl. G.A.H. Bakhuis, H. Nummerdor, S. Philipsen & J.C. de Wit, 'Zorgvuldig en bedachtzaam. De eerste uitspraak van het Constitutioneel Hof Sint Maarten', *CJB* 2014, afl. 2, p. 85-87.

2 Vgl. L.J.J. Rogier, 'De betekenis van de constitutionele toetsing door het Constitutioneel Hof van Sint Maarten voor de rechtspraak van de Hoge Raad en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie', in: P.P.T. Bovend'Eert e.a., *De verhoudingen in het Koninkrijk der Nederlanden*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2016, p. 77. Zie voor een typologie van verschillende vormen van constitutionele toetsing, A. Stone Sweet, 'Constitutions and judicial power', in: D. Caramani (ed.), *Comparative politics*, Oxford: Oxford University Press 2008, p. 166-168.

3 Vgl. Bakhuis e.a. 2014, p. 90-91; vgl. MvT Landsverordening Constitutioneel Hof, p. 17-18.

In het navolgende wordt nader op de tweede uitspraak van het Hof ingegaan, waarbij in het bijzonder zal worden stilgestaan bij de wijze waarop het Hof van zijn bevoegdheden heeft gebruikgemaakt. Daarbij zullen wij vooral aandacht besteden aan de door het Hof gehanteerde toetsingsvolgorde en de rechtvaardiging die het Hof voor deze volgorde aan-draagt. De materiële bezwaren zullen in deze bijdrage grotendeels onbesproken blijven. De behandeling van deze klachten zal slechts in relatie tot de toetsing van de formele klacht aan de orde worden gesteld.

2. De bezwaren tegen de Landsverordening Integriteitskamer

Het openbaar bestuur van Sint Maarten kampt al geruime tijd met integriteitsschendingen. De integriteitskamer die door de Lvi zou worden ingesteld, had een belangrijke stap moeten zijn in de bestrijding van deze integriteitsproblematiek.⁴ De integriteitskamer zou onderzoek gaan doen naar vermeende integriteitsschendingen door overheidspersonen. Dat onderzoek zou vervolgens de basis vormen voor een bindend advies aan de regering. Daarin zouden niet alleen de uitkomsten van het onderzoek worden uiteengezet, maar moesten tevens voorstellen worden gedaan om de integriteitsschendingen te herstellen of te sanctioneren. Ook zou de integriteitskamer de regering algemene adviezen gaan geven over het integriteitsbeleid en gaan toezien op de uitvoering van haar adviezen.

2.1 Materiële bezwaren

De Ombudsman heeft een groot aantal bezwaren tegen de Lvi aangevoerd. De meeste van die bezwaren hadden betrekking op de schending van materiële grondrechten. Volgens de Ombudsman maakten veel van de aan de integriteitskamer toegekende onderzoeksbevoegdheden een disproportionele en onvoldoende nauwkeurig omschreven inbreuk op de in de Staatregeling opgenomen grondrechten. Daar kwam bij dat de uitoefening van die bevoegdheden, volgens de Ombudsman, met onvoldoende rechtswaarborgen was omkleed. Verder klaagde de Ombudsman over de mogelijkheid die de Lvi bood, om de aan de integriteitskamer toegekende bevoegdheden in vergaande mate te mandateren.

2.2 Formele bezwaren

Naast de hiervoor genoemde materiële gebreken voerde de Ombudsman ook een klacht aan tegen de wijze waarop de Landsverordening Integriteitskamer tot stand was gekomen. Deze formele klacht spitste zich in het bijzonder toe op de wijzigingen die na het advies van de Raad van Advies bij nota van wijziging in de Lvi waren aangebracht. De Ombudsman achtte deze wijzigingen van zodanig ingrijpende aard dat de regering volgens haar de Raad van Advies opnieuw had moeten horen.

De ontwerp-Landsverordening Integriteitskamer werd door de nota van wijziging op twee punten gewijzigd. Ten eerste werd de rechtsbescherming tegen de onderzoeks- en toezichtshandelingen van de integriteitskamer geschrapt, terwijl de Raad van Advies juist voor versterking van de rechtsbescherming had gepleit. Daarnaast werd het toezicht op de integriteitskamer fundamenteel anders geregeld. Door de Raad van Advies niet opnieuw

4 Algemene Rekenkamer, *Nulmeting Sint Maarten. Stand van zaken institutionele integriteitszorg 2014*.

over deze wijzigingen te horen, was de Lvi, volgens de Ombudsman, in strijd met artikel 69 lid 5 Staatsregeling tot stand gekomen.

3. Over de toetsingsvolgorde

Het Hof oordeelt eerst over de hiervoor genoemde formele klacht. De keuze voor deze toetsingsvolgorde onderbouwt het Hof met het argument dat de formele klacht, gezien haar 'aard en strekking', het meest vergaand is. Gegrondverklaring van deze klacht kan, aldus het Hof, resulteren in vernietiging van de gehele aangevallen regeling, omdat de nota van wijziging ziet op wezenlijke onderdelen die de kwaliteit van de landsverordening als zodanig betreffen.⁵

Dat gegrondverklaring van een formele klacht *kan* leiden tot vernietiging van de Lvi, volgt rechtstreeks uit de Staatsregeling. Het vijfde lid van artikel 127 Staatsregeling bepaalt dat het Hof een wettelijke regeling die strijdig is met de Staatsregeling, kan vernietigen.⁶ Daar komt bij dat strijdigheid met de Staatsregeling ook daarin gelegen kan zijn dat de wettelijke regeling tot stand is gekomen op een wijze die niet in overeenstemming is met de Staatsregeling.⁷ De Staatsregeling verplicht evenwel niet tot vernietiging, maar kent aan het Hof een discretionaire vernietigingsbevoegdheid toe.⁸ Van die bevoegdheid kan het Hof dus ook gebruikmaken bij geconstateerde formele gebreken.

Het Hof heeft de toetsingsvolgorde gemotiveerd door te wijzen op de aard en strekking van de formele klacht. Daarbij worden de aard en strekking door het Hof voor een belangrijk deel ingekleurd door de 'wezenlijke wijzigingen' die door de nota van wijziging in de Lvi zijn aangebracht. Deze wezenlijke wijzigingen raken, volgens het Hof, de kwaliteit van de landsverordening als zodanig.

3.1 *Motieven voor de gekozen toetsingsvolgorde*

De prioriteit die het Hof bij de toetsing aan de formele klacht geeft, wordt dus niet primair bepaald door het feit dat de klacht betrekking heeft op de wijze waarop de Landsverordening Integriteitskamer tot stand is gekomen. Immers, uit de woorden van het Hof valt op te maken dat niet zozeer de aard van de klacht als wel de strekking van de klacht bepalend is geweest voor de toetsingsvolgorde. Dit sluit aan bij de eerste uitspraak waarin het Hof eveneens geen absolute voorrang heeft verleend aan de formele klachten. Deze conclusie wordt daarnaast onderstreept door het oordeel van het Hof dat vernietiging van de landsverordening vanwege de gebrekkige wijze van totstandkoming 'zeer ingrijpend is'.⁹

In algemene zin geldt dat de wijze waarop het Hof van zijn toetsingsbevoegdheid gebruikmaakt voor een belangrijk deel wordt bepaald door de wijze waarop het Hof zijn taak bin-

5 Constitutioneel Hof Sint Maarten 7 juli 2016, r.o. 4.2, eerste alinea.

6 Zie ook art. 35 Landsverordening Constitutioneel Hof.

7 MvT Staatsregeling, p. 79-80.

8 Vgl. Bakhuis e.a. 2014, p. 91. De MvT bij de Staatsregeling lijkt op sommige plaatsen een minder facultatieve benadering voor te staan.

9 CHM 7 juli 2016, r.o. 4.7, eerste alinea.

Mr. E.M. Linthorst, Mr. S. Philipsen & Mr. dr. J.C. de Wit

nen de rechtsorde van Sint Maarten opvat.¹⁰ Ook de keuze voor een bepaalde toetsingsvolgorde zal met deze taakopvatting samenhangen. Die taakopvatting wordt weer ingegeven door opvattingen over de aard en functie van de Staatsregeling en de verhouding tussen de verschillende staatsorganen.¹¹ Uit de algemene overwegingen in de eerste uitspraak volgt voor een belangrijk deel hoe het Hof zijn taak opvat.

Op grond van de Staatsregeling en de daarbij behorende memorie van toelichting kan worden betoogd dat het Hof een belangrijke rol heeft te spelen bij het waarborgen van de democratie in Sint Maarten. Zo merkt de memorie van toelichting bijvoorbeeld op dat Nederland een land is met gevestigde tradities die meestal zonder rechterlijke sancties worden nageleefd. 'Sint Maarten daarentegen is een zeer jonge democratie, een beginnend land met een zeer kleine schaal, waarin die traditie en ervaring ontbreken.'¹² Constitutionele toetsing vormt daarbij een stok achter de deur. In dit kader benadrukt de memorie van toelichting dat Sint Maarten is gestoeld op het beginsel van de democratische rechtsstaat. Kenmerkend voor de rechtsstaatgedachte is, volgens de memorie van toelichting, 'het legaliteitsbeginsel inhoudende dat al het overheidsoptreden dient te berusten op een wettelijke grondslag, waarbij de landsverordeningen bovendien aan zekere kwaliteitseisen dienen te voldoen'.¹³ Verder verwijst de preambule bij de Staatsregeling ook naar het democratiebeginsel.

De idee van democratie vormt een van de kernelementen van de rechtsstaatgedachte. Democratie in deze zin betekent niet slechts dat de opvatting van de meerderheid geldt, of het grootste gewicht moet hebben. Democratie gaat bovenal over de aanvaardbaarheid van de uitoefening van het overheidsgezag op basis van vooraf vastgestelde algemene regels. In die zin biedt de notie van democratie maatstaven voor wetgevingskwaliteit. Die maatstaven brengen in het bijzonder met zich mee dat alle bij wetgeving betrokken belangen een plaats moeten krijgen in het wetgevingsproces en dat de wetgever in alle openheid verantwoording aflegt over de wijze waarop deze belangen ten opzichte van elkaar zijn gewogen. Dat geldt zeker voor de belangen van minderheidsgroeperingen.¹⁴ Een grote nadruk op de idee van de democratie dient met zich mee te brengen dat formele klachten niet alleen vanwege hun *strekking* maar ook vanwege hun *aard* bij de toetsing door het Hof prioriteit genieten.

Een principiële keuze voor prioritering van formele klachten zou in ieder geval aansluiten bij de uitgangspunten van rechterlijke terughoudendheid en de presumpctie van grondwettigheid die het Hof in zijn eerste uitspraak ten aanzien van de beoordeling van materiële klachten heeft uiteengezet. Deze uitgangspunten vooronderstellen namelijk dat het wetgevingsproces naar behoren is verlopen. Door de grenzen die de Staatsregeling aan de wetge-

10 Zie voor een overzicht van de verschillende argumenten om tot constitutionele toetsing over te gaan: T. Ginsburg & M. Versteeg, 'Why Do Countries Adopt Constitutional Review', *Journal of Law and Economics & Organization* 2013, p. 592-597.

11 Zie in dit kader bijvoorbeeld het standpunt van het Hof over toetsing aan ongeschreven rechtsbeginselen; vgl. Rogier 2016, p. 83-84.

12 MvT Staatsregeling, p. 73.

13 MvT Staatsregeling, p. 1.

14 Vgl. J. Wit, '75 jaar parlementaire democratie', *CJB* 2013, afl. 2, p. 6.

vingsprocedure stelt, te bewaken, kan zowel recht worden gedaan aan het gewicht dat de Staatsregeling aan de idee van de democratische rechtsstaat toekent, als aan de door het Hof in zijn eerste uitspraak uiteengezette taakopvatting. Dat ook de grondwetgever niet zonder meer uitging van vertrouwen in de wetgever blijkt overigens uit de in artikel 127 lid 4 Staatsregeling opgenomen *standstill*-bepaling.¹⁵ Het Hof maakt evenwel geen principiële keuze om voorrang te verlenen aan formele gebreken.

4. Is toetsing aan de Staatsregeling mogelijk?

Het moge misschien zo zijn dat uit de aard en strekking van de formele klacht voortvloeit dat het Hof daarop eerst ingaat, daarmee is nog niet gezegd dat toetsing aan de Staatsregeling in dit geval ook mogelijk was.

4.1 Toetsing aan artikel 69 lid 2 Staatsregeling

In zijn eerste uitspraak overwoog het Hof dat het alleen van zijn vernietigingsbevoegdheid gebruik kan maken wanneer de wettelijke regeling die ter toetsing voorligt, strijdig is met *specifieke* bepalingen van de Staatsregeling. Dit sloot, volgens het Hof, niet uit dat er ook kan worden getoetst aan het systeem van de Staatsregeling zoals dat uit een samenstel van bepalingen voortvloeit. Het Hof achtte zichzelf echter niet bevoegd om, geheel los van de Staatsregeling, wettelijke regelingen te toetsen aan ongeschreven constitutionele rechtsbeginselen. Dergelijke beginselen konden, volgens het Hof, alleen een rol spelen bij de uitleg van bepalingen van de Staatsregeling, voor zover zij aan de specifieke bepalingen van de Staatsregeling ten grondslag liggen en daaraan kleur geven.¹⁶

Ook in de eerste uitspraak klaagde de Ombudsman over een ingrijpende nota van wijziging waarover de Raad van Advies niet was gehoord. Het Hof leidde toen uit de strekking van artikel 69 lid 2 onder a Staatsregeling af dat er voor de regering een plicht bestaat om ingrijpende nota's van wijziging aan de Raad van Advies voor te leggen. Ter ondersteuning van zijn interpretatie verwees het Hof naar de toelichting op artikel 127 lid 2 Staatsregeling. Uit die toelichting blijkt, aldus het Hof, dat de grondwetgever bij de toekenning van de formele toetsingsbevoegdheid aan het Hof, uitdrukkelijk zou hebben gedacht aan de 'in artikel 69, tweede lid, van de Staatsregeling besloten liggende waarborg dat ook ingrijpende nota's van wijziging ter advisering aan de Raad van Advies voorgelegd moeten worden'.¹⁷

Het probleem van deze verwijzing is natuurlijk dat de toelichting op artikel 127 Staatsregeling niet direct betrekking heeft op de reikwijdte van artikel 69 lid 2 Staatsregeling. Sterker nog, de memorie van toelichting verwijst op dit punt niet naar artikel 69 Staatsregeling. Daarnaast gaat het in het door het Hof aangehaalde citaat niet zozeer over de toetsingsbevoegdheid van het Hof, maar spitst dit citaat zich vooral toe op de positie die de Ombudsman binnen het stelsel van constitutionele rechtspraak inneemt. Het letterlijke citaat luidt:

¹⁵ Bakhuis e.a. 2014, p. 93.

¹⁶ CHM 8 november 2013, r.o. 3.3.9.

¹⁷ CHM 8 november 2013, r.o. 3.3.9. De formele toetsingsbevoegdheid komt op grond van art. 127 lid 2 Staatsregeling aan het hof toe. De MvT Staatsregeling stelt dit buiten twijfel, p. 79.

Mr. E.M. Linthorst, Mr. S. Philipsen & Mr. dr. J.C. de Wit

‘zo kan de Ombudsman bijvoorbeeld *menen* [cursivering onzerzijds] dat bij een ingrijpende nota van wijziging advies van de Raad van Advies behoorde te worden gevraagd’.¹⁸ Uit de omstandigheid dat de Ombudsman dit kan *menen*, volgt niet zonder meer een concrete norm die voorschrijft dat ingrijpende nota’s van wijziging moeten worden voorgelegd aan de Raad van Advies.

4.2 Toetsing aan artikel 69 lid 2 én 5 Staatsregeling

Anders dan in de eerste uitspraak betreft het Hof bij de beoordeling van de formele klacht in de tweede uitspraak niet alleen artikel 69 lid 2 onder a Staatsregeling, maar ook het vijfde lid van deze bepaling. Artikel 69 lid 5 Staatsregeling schrijft voor dat de Raad van Advies wordt gehoord in ‘alle buitengewone gevallen van gewichtige aard en in alle andere zaken waarin de regering dit nodig acht’.¹⁹

Wederom verwijst het Hof daarbij naar de toelichting op artikel 127 Staatsregeling. Anders dan in de eerste uitspraak erkent het Hof in de tweede uitspraak dat het daarbij slechts om een voorbeeld gaat. In de kern geeft dit citaat, volgens het Hof, evenwel uitdrukking aan het grote belang dat de Staatsregeling hecht aan de rol van de Raad van Advies en diens aandeel in het wetgevingsproces. De waarde van de Raad van Advies uit zich vooral in de noodzakelijke rechtsstatelijke deskundigheid en bestuurlijke bedachtzaamheid in dat proces. Daarnaast wordt het grote belang van de Raad van Advies, volgens het Hof, onderstreept doordat de Staatsregeling de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Raad van Advies als Hoog College van Staat waarborgt.²⁰

4.3 Leent de norm zich voor toetsing?

Het Hof leidt uit het systeem van de Staatsregeling een norm af die voorschrijft dat ingrijpende nota’s van wijziging voor advies aan de Raad van Advies moeten worden gezonden. Deze interpretatie van artikel 69 Staatsregeling past, zoals hiervoor is uiteengezet, bij het grote belang dat de Staatsregeling aan de idee van de *democratische* rechtsstaat toekent. Maar daarmee is nog niet gezegd dat in dit geval ook aan artikel 69 lid 2 en 5 Staatsregeling kon worden getoetst.

Artikel 127 lid 2 Staatsregeling schrijft voor dat toetsing achterwege blijft indien de bepalingen waaraan moet worden getoetst, zich niet voor toetsing lenen. Daarbij is beslissend of de betreffende bepalingen zodanig concreet en hanteerbaar zijn dat zij door het Hof kunnen worden toegepast. Toetsing aan artikel 69 Staatsregeling roept in dit kader, ook na de concretiserende interpretatie van het Hof, een aantal vragen op. Op welke wijze moet worden vastgesteld of er sprake is van een ingrijpende wijziging? Is daarbij van belang of de wijziging op zichzelf verenigbaar is met de Staatsregeling? Of wordt het antwoord bepaald door de omvang van de wijziging in de oorspronkelijke ontwerp-landsverordening? En als het antwoord op deze laatste vraag positief is, wanneer moet een wijziging

18 MvT Staatsregeling, p. 80.

19 In de eerste uitspraak overwoog het Hof met betrekking tot het vijfde lid nog dat slechts bij hoge uitzondering sprake zal zijn van een buitengewoon geval van gewichtige aard waarvoor het horen van de Raad van Advies op grond van art. 69 lid 5 Staatsregeling verplicht zou zijn, CHM 8 november 2013, r.o. 3.3.9.

20 CHM 7 juli 2016, r.o. 4.2, tweede alinea.

dan in kwantitatieve of kwalitatieve zin als zo ingrijpend worden beoordeeld dat de Raad van Advies moet worden gehoord?

Waarschijnlijk spelen al deze omstandigheden een rol en is de door het Hof aan artikel 69 Staatsregeling gegeven interpretatie niet nauwkeurig te omlijnen. Wijzigingen die ingrijpend genoeg zijn, laten zich *in abstracto* niet onderscheiden van gevallen die niet voldoende zwaarwegend zijn om nog een keer naar de Raad van Advies te worden gezonden. Dat laat echter onverlet dat het vaak wel mogelijk zal zijn de gevallen te identificeren waarin evident sprake is van schending van de door het Hof uit artikel 69 Staatsregeling afgeleide norm. Het Hof lijkt in de uitspraak dan ook vooral aan te willen geven dat in dit geval duidelijk sprake was van een ingrijpende wijziging. Zo stelt het Hof dat de Lvi de grondslag biedt voor een regeling die gepaard gaat met ingrijpende inbreuken op grondrechten, hetgeen vraagt om een deugdelijke rechtsbescherming. Verder wijst het Hof op de omstandigheid dat het instituut van de 'Integriteitskamer nergens anders in het Koninkrijk ingang heeft gevonden'.²¹ Om die reden moet er bij de vormgeving van de integriteitskamer dus voldoende zorgvuldig te werk worden gegaan. Een blauwdruk voor de inrichting van de integriteitskamer bestaat immers niet. Daar kwam bij dat de regering ten aanzien van de voorgestelde wijzigingen onvoldoende openheid heeft betracht. Het had evenwel in de rede gelegen als het Hof deze rechtvaardiging expliciet in verband had gebracht met de vraag of artikel 69 Staatsregeling zich in de gegeven context voor toetsing leende.²² Het Hof doet dit punt nu slechts met een algemene opmerking af.²³

5. De consequentie

Met de gekozen toetsingsvolgorde liep het Hof vooruit op de consequentie die gegrondverklaring van de formele klacht moest hebben. De aard en strekking van die klacht werden immers ingegeven door wezenlijke wijzigingen die de kwaliteit van de verordening als zodanig raakten. Dit laatste doet vermoeden dat een gegrondverklaring niet met een partiële vernietiging kon worden afgedaan.

Tegelijkertijd onderkent het Hof dat vernietiging van de gehele verordening ingrijpende consequenties met zich meebrengt. Er bestaat in Sint Maarten grote behoefte aan een integriteitskamer. Een vernietiging zou tot de nodige vertraging leiden. Toch kwam het Hof tot het oordeel dat vernietiging de enig mogelijke uitkomst was. Dit oordeel steunt echter niet alleen op de gegrondverklaring van de formele klacht, maar hangt, aldus het Hof, samen met de materiële gebreken die aan de Lvi kleven. Die gebreken zijn deels, maar lang niet allemaal, door de nota van wijziging ontstaan. Het Hof is op zoek gegaan naar een zo breed mogelijke basis voor de vernietiging van een landsverordening waaraan, gelet op de in Sint Maarten bestaande integriteitsproblematiek, grote behoefte bestond.

Bij de toetsing aan de materiële klachten van de Ombudsman grijpt het Hof de mogelijkheid aan om de contouren te schetsen van een herziene Landsverordening Integriteitska-

21 CHM 7 juli 2016, r.o. 4.6.

22 MvT Staatsregeling, p. 80; zie ook HR 10 oktober 2014, AB 2015, 21 m.nt. S. Philipsen & J.C. de Wit.

23 CHM 7 juli 2016, r.o. 3.

Mr. E.M. Linthorst, Mr. S. Philipsen & Mr. dr. J.C. de Wit

mer. Zo levert het Hof een positieve bijdrage aan de wetgevingskwaliteit in Sint Maarten. Het Hof gaat via de overwegingen over de materiële klachten de constitutionele dialoog met de wetgever aan.²⁴ Daarmee onderstreept het Hof zijn belang voor de kleine en jonge rechtsorde in Sint Maarten.

24 A. Meuwese & M. Snel, 'Constitutional Dialogue'; An Overview, *Utrecht Law Review* 2013, p. 123-140.